

SMAASTYKKER.

En nyfunden Runebrakteat.

Atter denne Gang kan Aarbogen melde om Fundet af en Runebrakteat i Amtet. Den blev fundet ved Pløjning sidste Efteraar af Tjenestekarl Verner Jensen paa hans Husbond Palle Thomsens Mark i Revsgaard, Outrup Sogn (Matrikuls Nr. 13).

Brakteater er særegne Hængesmykker af Guld, der brugtes i Norden i Tiden fra omk. 400 til ca. 650 *). Brakteaten fra Revsgaard bestaar som de andre af en rund, tynd Guldplade, der ved Randen er omgivet af en riflet Guldtraad, som dog er slidt stærkt paa Ydersiden, saa Riflingen er ganske borte, undtagen inde under en Øsken, der er fastgjort ved Randen. Ved Hjælp af Øskenen kunde Smykket bæres i en Snor om Halsen. Brakteatens Diameter er 2,9 cm. Nu er den noget medtaget, ikke blot er Randen slidt, men den er bulet og har faaet en Revne i Pladen ved Øskenen.

Bagsiden er plan, paa Forsiden er der en Billedfremstilling. Nærmest Rammetraaden er der en omsluttende Række af fordybede Firkanter, i hvis Midte der findes et lille ophøjet Punkt. Inden for denne findes der en Punktrække, der minder om den riflede Rand af en Mønt, og ser vi paa det store, runde

---

*) Om Brakteater, se Fra Ribe Amt X 545-50.

Midterfelt, mindes vi endnu mere om Mønter, idet vi her ser en primitiv Gengivelse af en romersk Kejseres Brystbillede, saaledes som de findes paa romerske Mønter. Vi ser et

Guldbrakteat med Runer fra Revsgaard, Outrup Sogn. $\frac{3}{2}$

Mandshoved med Krans om Haaret, og Skuldrene bærer Kappe paa romersk Vis. Endvidere er Personen gengivet med én i mindre Forhold opløftet højre Arm med en Ring i Haanden. Det minder tydeligt om en Mønt. Hertil kommer yderligere, at der svarende til Møntens Omskrift findes en Omskrift af Runer.

Som det ses paa Billedet er Runerne Venderuner, de er venstrevendt og skal læses baglæns. De har altsaa staaet rigtigt i det Stempel, Smeden har lavet sig, før Brakteaten prægedes. Nogle af dem er slet ikke Runer, men forvanskede eller misforstaaede Tegn. Indskriften giver da heller ikke nogen Mening. Som Erik Moltke har paavist det i »Fra Ribe Amt« 1943, havde man alligevel en Mening med det. Runerne var ikke blot Lydtegn, men hellige, magiske Tegn, der gjorde Brakteaten til en kraftig, beskyttende Amulet. Bedst var det naturligvis, om Runerne dannede Ordene i en Trylleformular eller nævnede et Navn. Maaske har Ejeren troet, de gjorde det. Hverken Smeden eller Køberen har i Almindelighed kendt Runernes Lydværdi og har derfor ikke kunnet kontrollere, om de dannede Ord eller ikke. Brakteaten var altsaa paa en Gang et Smykke

og et magisk Værnemiddel. — Endnu den Dag i Dag er der jo Mennesker, der bærer en Ravperlekrans om Halsen ikke blot til Pynt, men tillige fordi det »er sundt« og beskytter imod Sygdomme!

I de to store Fund af Runebrakteater i vort Amt (Syd for Skonager og i Klinteengen ved Store Darum) var der hvert Sted en Runebrakteat, der meget stærkt ligner Revsgaard Brakteaten (Skonager Nr. 1 og Darum Nr. 2 i Lis Jacobsen og Erik Moltke: »Danmarks Runemindesmærker«). Ogsaa der ses et barbariseret Kejserhoved og opløftet Haand og Ring og de samme Venderuner i samme Orden som i Revsgaard*). Revsgaardbrakteaten er dog mindre end de andre to, formentlig udgaaet fra samme Værksted.

Guldbrakteaterne kan inddeles i 4 Hovedgrupper A—D. Vor Brakteat hører til A—Gruppen, der omfatter de Brakteater, der staar de romerske Mønter og Medaljer nærmest. Denne Gruppe er tillige den ældste. Revsgaard Brakteaten maa derfor tilhøre det 5. Aarhundrede.

H. K. Kristensen.

En begyndende Uskik ved Daab af Børn, født uden for Ægteskab.

I Ansager havde man i det 17. Aarhundrede en Præst, der hed Jens Mogensen Gaverslund. Han var bekendt for at befatte sig med sorte Kunster, havde det temmelig smaat, men mødte rigeligt af Fortrædeligheder.

*) En Gengivelse findes i Fra Ribe Amt VII, 626.